På sidste års landsmøde præsenterede jeg oplægget til Venstres idedebat. Oplægget fik titlen, "Mennesket fremfor systemet". I løbet af det sidste år har nogle tusinde af Venstres medlemmer cg tillidsfolk været engageret i denne idedebat.
Vi har medtaget omkring 100 bidrag fra foreninger, studiegrupper og enkeltpersoner. Disse bidrag indeholder kommentarer, synspunkter og forslag, som udgør et værdifuldt grundlag for den videre idedebat. Jeg vil gerne benytte anledningen til ar takke alle dem, som har deltaget i og bidraget til idedebattan.
Alle de indkomne bidrag er blevet grundigt gennemgåer. Dels har jeg selv last dem og sendt mine kommentarer direkte ril bidragyderne. Dels har en arbejdsgruppe bestående af LOFs sekretariatsleder, Jens Skipper Rasmussen, VUs landssekretær, Martin Vith cg sekretæren for Venstres oplysnings- og aktivitetsudvalg, Preben Rangaard, gennemgået materialet og lavet et udpluk af de fremkomne synspunkter og forslag.
Resultatet: af dette arbejde er udsendt til de delegerede her lige op til landsmødet- Under overskriften, "Når Venstrefolk debatterer" er der samlet en vifte af synspunkter fra idedebatten. Ved udvælgelsen er der ikke skelet til, om de enkelte bidrag er i overensstemmelse med den politiske linie, som hidtil har været lagt af Venstres folketingsgruppe. Det afgørende har alene været at give et billede af det lokale arbejde med idedebatten. I vil se, at synspunkterne spænder vidt. Men dermed håber vi, at materialet kan inspirere til den fortsatte idedebat, både her på landsmødet og i det kommende års tid.
Venstres hovedbestyrelse har tidligere besluttet, at idedebatten skal munde ud i vedtagelse af et nyt princip- og handlingsprogram for Venstre på landsmødet næste år. Næste år fejrer vi Venstres 125 års jubilæum, cg det vil vi bl.a. gerne markere med vedtagelsen af et nyt principprogram. Ikke, fordi Venstre er i gang med at skifte standpunkter. Men, fordi vort seneste princip- og handlingsprogram blev vedtaget i 1986. Og vi har haft den glæde, at mange af vore forslag i mellemtiden er blevet gennemført helt eller delvist. Så tiden er inde til at sætte nye mål.
Umiddelbart efter landsmødet i år vil vi udarbejde et udkast til nyt principprogram. Dette udkast vil blive sendt ud til lokal debat. På grundlag af de indkomne forslag og kommentarer vil vi endelig lave et egentligt forslag til principprogram, som kan sendes til afstamning på næste års landsmøde efter en forudgående debat i hele Venstres organisation.
Når vi på næste års landsmøde vedtager et nyt princip- og
handlingsprogram, er der altså gået to års arbejde forud. Tusinder af medlemmer og tillidsfolk har været engageret i forberedelsen af programmet. I andre organisationer ville de kalde det "græsrodsdemokrati". For os er det en selvfølge, at et nyt principprogram skal vokse frem af vore mange medlemmers aktive indsats.
Debatten denne lørdag eftermiddag er et led i forberedelsen af det nye program. Så jeg håber, at vi får en engageret, livlig og inspirerende diskussion.
Visse af vore modstandere beskylder os for at have den liberale ideologi "siddende i tegnebogen". De har ikke forstået meget af, hvad liberal ideologi er, eller hvad Venstre står for.
Liberalisme er netop karakteriseret ved, at den ikke tager sit udgangspunkt i hverken penge, statsmagt eller nogen anden institution. Liberalisme tager sit udgangspunkt i det enkelte menneske.
Der skal være orden i økonomien. Og når de ødsle socialdemokrater lader pengene fosse ud af kasserne, så skal det siges, selv cm sandheden er ilde hørt.
Men vi må aldrig glemme, ar liberalisme først og fremmest er et menneskesyn. Et menneskesyn, der har som udgangspunkt, ar der enkelte menneske har nogle umistelige frihedsrettigheder, som vi
bør stå vagt om. Og denne side af liberalismen ser jeg gerne, at Venstre får betonet stærkere i de kommende år.
Jeg vil godt nævne nogle konkrete eksemplar.
Vi må beskytte retten til at være anderledes. Religiøse, etniske og andre minoriteter skal være beskyttet mod krænkelser af frihedsrettighederne. Liberalisme er frisind.
Vi må beskytte det enkelte menneske med vold og andre overgreb. Når vi ønsker hårde straffe for overgreb mod andre menneskers liv, førlighed og ejendom, er det ikke kun ud fra et "lov-og- orden"-synspunkt. Men netop, fordi vi tager vort udgangspunkt i det enkelte menneske, opfatter vi vold mod det enkelte menneske som det mest modbydelige af alt. Derfor skal den slags straffes hårdt.
Vi må vise tilbageholdenhed med central EDB-registrering og overvågning af enkeltpersoner. Vi vil ikke have et Big-Brother-samfund, hvor vi intet kan foretage os uden central registrering.
Naturvidenskaben må ikke misbruge genteknologien til at ændre menneskets natur, dets arveegenskaber eller de grundlæggende livsprincipper.
Vi må aldrig lade mennesket blive er stykke modellervoks, der kan formes til hvad som helst af samfunds- og naturvidenskabsfolk. Vi må etablere en beskyttelseszone rundt om det enkelte menneske, så vi kan styre videnskabens næsten ubegrænsede muligheder for

at eksperimentere med naturens grundlæggende livsprincipper.
Vi må stå vagt om menneskerettighederne. De grundlæggende menneskerettigheder kan ikke tilsidesættes hverken ved diktatoriske dekreter eller demokratiske afstemninger. Frihedsrettighederne gælder for ethvert menneske alene i kraft af at være menneske.
Derfor bør vi fordomme krænkelser af menneskerettigheder i ethvert land - også selvom det koster eksport af fetaost og maskiner. Vi må aldrig blot for hensigtsmæssighedens skyld lade fem og syv være lige og tillade tyrannernes trampen på menneskerettighederne.
Det er af samme grund, at Danmark aktivt bør være med i internationale operationer for at stoppe aggressorer og krigsmagere. Det internationale samfund har en forpligtelse til at stå vagt om frihedsrettighederne - også når det kræver våbenmagt for at stoppe tyrannerne i tide.
Det er også respekten for frihedsrettighederne, som gør, at vi har en pligt til at give et fristed til flygtninge, så længe de er på flugt fra noget. Men vi har ikke en pligt til at give permanent opholdstilladelse. Og vi kan godt stille krav til dem, som midlertidigt opholder sig som gæster i landet.
Liberalisme er frisind. Men frisind er ikke det samme som en efterladende accept af alt, hvad andre står for. Ægte frisind bygger på, at vi selv har en klar holdning, at vi tør stå ved
vore holdninger, og at vi tår slås for vore holdninger - samtidig med, at vi respekterer andres ret til at mene noget andet.
Inden år 2000 er vi nødt til at lave en reform af velfærdssystemet i Danmark. Ellers bryder det sammen - akkurat som det allerede er sket i Sverige.
Den socialdemokratiske propagandamaskine forsøger konstant at tegne det billede, at Venstre vil smadre velfærdsstaten, medens socialdemokraterne vil stå vagt om velfærdsstaten.
Socialdemokraterne tegner et falsk fjendebillede. De gør det for at undgå en reel diskussion.
Men hvad er det socialdemokraterne vil stå vagt om? Det er et system, hvor næsten 1 mill. mennesker i den arbejdsdygtige alder nu er sat uden for arbejdsmarkedet. Og tallet vokser stadig - ikke mindst, fordi den socialdemokratiske regering har lavet nye ordninger, som fører nye tusinder af mennesker over på overførselsindkomst.
Er det virkelig sådan, at velfærden vokser, når antallet af personer på overførselsindkomst stiger?
Er der velfærd, når mennesker med livstruende sygdomme skal vente i måneder på operationer og behandlinger?
Er det velfærd, når vore ældre medborgere ikke kan få tilstrækkelig hjemmehjælp?
Er det velfærd, når mange mennesker ikke tør gå på gaden af frygt for vold?
Er det velfærd, når et stigende antal unge kommer ud i problemer med narko og kriminalitet?
Er det velfærd, når stadig flere unge bliver sat på førtidspension og reelt opgivet af samfundet?
Nej, det er ikke velfærd. Derfor kan man diskutere, om vi har en velfærdsstat. Vi har nok en socialstat, for sociale systemer er der nok af. Men velfærd - det er mere tvivlsomt.
Og kom så ikke med den om, at det hele skyldes ti års nedskæringer under de borgerligt-liberale regeringer. For sandheden er, at der i 1992 var flere læger, flere sygeplejersker, flere hjemmehjælpere og flere offentligt ansatte i det hele taget end i 1982.
Det er jo helt åbenbart, at vi ikke får nok for alle de penge, vi bruger. For Danmark har verdens højeste offentlige udgiftstryk cg skattetryk. Derfor er det heller ikke nogen løsning bare at udskrive nye skatter.
Nye skatter vil kun forstærke processen hen i mod endnu flere på overførselsindkomst. For når skatterne går op, bliver borgerne endnu mere afhængige af støtte fra det offentlige. Tilskudssamfundet fører til klientgørelse og manglende selvstændighed.
Vi er nu så vidt, at 44% af den voksne befolkning er på overførselsindkomst. Hvis væksten fortsætter, vil snart over halvdelen være på overførselsindkomst. På et tidspunkt er der så mange på overførsel og så få til at skabe finansieringen, at systemet bryder sammen.
Vi må simpelthen tænke i helt nye baner. Vi skal have mere ud af pengene. Vi skal have et kvalitetssamfund.
Først og fremmest skal vi have nedbragt antallet af personer på overførselsindkomst. De skal i arbejde. Lad mig nævne nogle forslag.
Vi bør sænke skatter og afgifter for de laveste indkomster. Så kan arbejdsmarkedets parter aftale indslusnings- og oplæringsløn for de grupper på arbejdsmarkedet, som særligt er truet af ledighed. Det vil give mange arbejdspladser.
Vi bør billiggøre en række service-funktioner i vort samfund ved at tillade skattefradrag, f.eks. for ugifter til reparation cg vedligeholdelse af boliger samt lønudgifter til medhjælp i familien.
Vi skal have de passive understøttelser gjort aktive, udgangspunktet burde være, at personer, der søger bistandshjælp i stedet får et arbejde eller en uddannelse. Der er masser af ugjort
arbejde, som de kan sættes til: rense strandene, parkerne, gaderne, banegårdene, udføre hjælpetjenester for ældre, syge og

svagelige.
Tit er det organisationerne, der spærrer for aktiveringen. Men vi er simpelt hen nødt til at få de unge og de langtidsledige i gang med nyttige opgaver. For ellers bliver de låst mere og mere fast i ledigheds- og bistandsfælden.
Dernæst bør vi indføre frihed og valgmuligheder over en bred front.
Der bør være valgfrihed mellem offentlige og private pasningsordninger for børn, mellem offentlige og privata hospitaler, mellem offentlig og privat service til de ældre. Der skal vare frit skolevalg. Og vi skal have rusket op i stive arbejdstider, overenskomster, faglige skranker, centralisme og snærende lovgivning.
Der er en del af det liberale menneskesyn, at vi har et ansvar over for de mennesker i vort samfund, som ikke kan klare sig selv. De stærke har et ansvar for at støtte de svage.
Derfor er der behov for, ar vi i fællesksab opretter cg driver skoler, daginstitutioner, hospitaler og plejehjem m.v., at vi er sikrede økonomisk cg socialt i alderdommen, ved sygdom, arbejdsløshed, uarbejdsdygtighed, invaliditet m.v., og at de bredeste skuldre bærer de tungeste byrder.
Men velfærdssystemet skal være sådan indrettet, at borgerne har den størst mulige valgfrihed og stærkest mulige kontrol med den offentlige sektor. Det er liberal politik at forene social tryghed med størst mulig frihed og selvstændighed for det enkelte menneske.
Vi vil ikke afvikle velfærden. Men vi vil udvikle den. Vi vil forandre Danark fra velfærdsstat til velfærdssamfund, hvor vi både får mere frihed og bedre service over for borgerne.
Den store udfordring i de næste 5-10 år er at udvikle det danske samfund til at klare den stadigt stærkere konkurrence fra Østeuropa, Sydeuropa og Fjernøsten.
Pessimisterne tror, at vi ikke kan klare konkurrencen, cg at arbejdsløsheden konstant vil stige. De foreslår derfor, at vi lukker os inde og beskytter os mod konkurrencen. Men det er en defensiv strategi, der kun gør situationen endnu værre.
Debatten om beskæftigelse er hærget af forfærdelig megen overtro. Især er der tre myter, som har fæstnet sig dybt i folkesjælen.
Den første siger, at ny teknologi skaber arbejdsløshed. Den anden siger, at konkurrence fra lavindkomstlandene skaber arbejdsløshed i højindkomstlandene. Den tredje siger, at jo mere den enkelte arbejder, desto større bliver arbejdsløsheden.
Alle tre er falske myter. Ikke desto mindre dominerer de den offentlige debat om bekæmpelse af ledighen. Vi kender alle den ofte fremførte påstand, at "der bliver aldrig igen arbejde til alle". Alle de velkendte forslag om mere eller mindre tvungne nedsættelser af arbejdstiden, orlovsordninger, forbud mod dobbeltjobs, begrænsning af overarbejde, "skraldemandsmodeller" m.v. bygger på disse falske myter. Tankegangen er den, at der findes en given mængde arbejde. Og hvis den ikke kan give job til alle, så må vi deles om det arbejde, der er.
Overtro kan lede til farlige fejlslutninger. Ledigheds-overtroen er ved at føre os ind i et middelalderligt åndsmørke, som blokerer for ny fremgang i beskæftigelsen. Det paradoksale er, at de mange bestræbelser på at bekæmpe arbejdsløsheden ved at reducere udbuddet af arbejde kun gør ledigheden endnu større og mere fastlåst. Tvungen fordeling af arbejdet er en defensiv strategi, som gradvist og sikkert vil øge ledigheden i en ond cirkel, hvor ny arbejdsfordeling blot vil fremkalde ny ledighed. Tvungen fordeling af arbejde er tvungen fordeling af elendighed.
Hvis Danmark skal overleve som velfærdssamfund, må vi sprede mørket og mane overtroen i jorden.
Lad os betragte den skærpede internationale konkurrence som en udfordring. Husk på, at hvis lavomkostningslandene sælger mere til os, så tjener de flere penge til også at købe mere hos os. Vi skal blor være dygtigere til at lave kvalitetsprodukter.
Der er intet alternativ til fri og åben verdenshandel. Det er
frihandel, som kan tilføre Østeuropa den nødvendige kapital til at sikre en stabil økonomisk og social udvikling.
Det er frihandel uden toldskranker, som kan give u-landene adgang til verdensmarkedet og dermed sikre dem en sund indtjening til at give den brede befolkning bedre kår.
I det hele taget er det frihandel, som bedst kan løse verdens problemer med befolkningsvækst, sult og fattigdom.
Og det er markedsøkonomien, som skal sætte os i stand til at finansiere og udvikle vort velfærdssamfund.
Jeg siger ikke, at fri markedsøkonomi løser alle problemer. Men meget ofte ser vi, at de eksisterende problemer mere stammer fra handelsrestriktioner, overregulering cg statslige indgreb end fra det frie marked.
Nu har jeg trukket nogle enkelte punkter op, hvor jeg ser nogle udfordringer for os liberale i de kommende år. Jeg har slet ikke dækket alt, så jeg håber, at andre vil tage mange flere emner op i løbet af eftermiddagens debat.
Politik er og bør være baseret på holdninger. Og vælgerne har krav på, at vi siger tingene lige ud. Skarpe markeringer kan give hug og skæld ud. Man det giver respekt i
det lange løb.
Jeg tror, at: vælgerne har meget: tillid til de politikere, som de ved, hvor står. Venstres valgresultat tyder på det.

Efter valget har de mange såkaldte valgeksperter, som hærger landet, haft travlt med at udlægge teksten. Fælles for deres sindrige analyser er, at de er frygteligt overtaktiske. Melodien er: det var taktisk uklogt af V og K ikke at sleske mere for midterpartierne, fordi de har nøglen til regeringsdannelsen.

Falder det slet ikke disse analytikere ind, at der faktisk findes politikere og partier, som har en holdning, en politik, nogle mærkesager, som de brænder for og vil slås for? Det er som om, det hele blot skal være taktiske overvejelser om, hvad der er hensigtsmæssigt.

Jeg tror, at Venstre fik den store valgsejr bl.a. fordi vi har holdt fast i en klar linie - og ikke har ladet os lokke på afveje af dybsindige taktiske overvejelser, som vælgerne er aldeles uinteresserede i.

Hvis de såkaldte valgeksperter skulle styre de politiske partier, så skulle vi alle være midterpartier - en grå ubestemmelig grød, hvor intet standpunkt er så skarpt, at det kan støde nogen.

For ifølge de såkaldte valgeksperter er det klogt ingen faste standpunkter at have - og uklogt at markere sig.

Men uanset, hvad disse vismænd siger, så agter vi i Venstre i hvert fald ikke at lade os suge ind i den holdningsmæssige Bermuda-trekant, hvor ethvert fast standpunkt forsvinder ud i det store mørke intet.

Jeg vil også gøre op med den traditionelle placering af partier, som højre- eller venstreorienterede. At hævde og forsvare de grundlæggende frihedsrettigheder, at kræve forandring af det bestående samfund, at sætte mennesket frem for systemet er hverken højre- eller venstreorienteret ideologi. Det er derimod et antiautoritært menneskesyn, som vil beskytte det enkelte menneske mod de autoritære og reaktionære kræfter på både venstre og højrefløj.

Historisk er Venstre et oprørsk parti, der krævede ændringer i den bestående samfundsorden. Også idag er Venstre et oprørsk parti, der kræver ændringer af det bestående. Derfor er det helt misvisende, når vore modstandere kalder Venstre et reaktionært parti. De reaktionære er dem, der modsætter sig forandringer.

Socialdemokratiet er i vore dage det mest reaktionære parti overhovedet. Som kustoder vogter de over montrene i en socialstat, hvor velfærden er ved at visne af iltmangel.

Det er os liberale, som skal tilføre samfundet det salt, den kraft og den fornyelse, som kan løfte det danske samfund op til nye fremskridt cg resultater.